

TELEGRAFUL ROMANU.

Nº 22. ANULU XVII.

Sabiu, în 16/28 Martiu 1869.

Puterea instructiunii. (116)

„Sciunt'a e putere“ este o macsimă cundscuta și desu intrebuintata la ocasiuni de acelă, in cari vine vorba de a incuragiă poporul, sa ia mai via parte la instructiune. Aplicata, macsim'a acela, a da in tōte dilele probe de adeverulu ce lu contine.

Sa nu mergemu departe dupa exemplu, ci sa ne uitămu eici in giorulu nostru si vomu vedé la unu poporu ce constă din o māna de omeni, la sasi, ca si dela scapatareă privilegielor ineloc, inteligint'a loru esita din o neobosita străduintia si alipire către instructiune, materialminte, intelectualminte si chiaru politicesce scie a si cǎstigă o sorte mai considerabile de cătu noi cari suntem milioane.

Ne dore căndu facem acela sincera dara totu odata si amara mafurisire, inse e datori'a nōstra către noi insine, că sa o facem, déca voim sa vindecāmu reul de care suferim.

E dreptu ca vicissitudinile trecutului ne au apasatu greu. E dreptu ca ele au impiedecat a une ori, si inca tempu indelungat, cu putere bruta chiaru, impartasirea nōstra la instructiunea de totu feloulu.

Suntemu acum insa de dote decenii, mai multu său mai putien, domni de sorteя nōstra si déca ne aruncāmu reprivirea asupra faptelor nōstre vedem inca unu sporu desproporziunat, va se dica nu de ajunsu satia cu trebuințele nōstre.

Cămpurile cele mai multu promisietorie in impregiurările, in cari amu traiu in acesti doue dieci de ani, nu le amu cautat dupa cum aru si trebuitu sa le cautāmu. Ne amu aruncat mai cu tōte bratiele in sfere politice si pentru partea practica a vietiei ne a remasă grigia si poteri nelinsehnate. Instructiunea data junimei inca a fostu mai intréga indreptata in directiunea acela, si esta ca acum căndu vedem ca lumea devine din ce in ce mai materialista, noi pentru partea acela nu avem omeni destui pregaliti; de alta parte vedem cu durere, ca viat'a politica are o multime de nemulțamiri si in speciale nu resplatesc, dupa cum se dice, ostenele cele scumpe a le pregatirei pentru dens'a.

Si in cestiunea nōstra se pote aplică „óra a vnspradiecea“ din evangeliu. Si acum directiunea instructiunii, aru pute fi data in partea acela. Se cere insa o energie starutória de a se face inceputul bater.

Scolele cari le avem la satu aru si biné déca aru si frecuentate mai regulat; baietii sa se deprind dupa ce ajungu de celcesu si scriu, mai multu cu socotelu, cu cunoscintie geografice si din istoria naturei. Firesc ca tōte aceste in uno modu, dupa cum suntu puterile copiloru si dupa cum are sa fie si trebuința loru. Asia de c. socrtelele sa nu fie dupa nisce reguli teoretice, dupa cari se invente numai mecanice copiji a socoit. Ci mai multu prin exemple loate din vialia, de asia inca si in trensele sa se desceple spiritul de intreprindere si de specula. Asemenea geografi'a trebuie impreunata cu espunerea productelor naturali a cutării si cutării tienutu; impreunata cu cuitarea si trecerea productelor; cu preschimbarea aceloru in alte produse si cu comerciul loru si in fine in resultatele, care le lasa dupa sine in cutare si cutare tienutu, cutare si cutare product. Dupa tōte aceste vine inca si rubrica desemnului, la care din cea dintăiu junctia e bine sa se deprinda copiji, nu că sa se facă pictori sau nisce desemnatori de meseria, ci pentru că sa si scie in tota privint'a pune ide'a sea, despre ori ce lucru, pre charthia; pentru ca face forte multu, cându unu tieranu chiaru vrea sa si reguleza macar numai

Telegraful este de doua ori pe septembra: joia si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gasita prin scrisori francate, adresate către expeditura. Pretul prenumeratiunii pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. sau pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe anu anu 8 fl. era peo jumetate de anu 4 fl. v. a.

Pentru princ. si terri straine pe anu 12 fl. 50 anu 6 fl. v. a.

Inșiratul se platește pentru

intea ora cu 7. cr. siulu, pentru

a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a

treia repăto cu 3 1/2 cr. v. a.

care respiră in anul acela. Acestu contractu e

de a se revede si asiā inoitu a se prelungi inca

pre diece ani. Dupa acela vine la rendu rezolu-

vere cestiunei călei ferate, care inpreunata filindu

cu mai multe pretensiuni a ambelor tieri, va da

ocasiune la desbateri economice si finantiale, cari ince, precum amu amintit si in nr. trecutu au pro-

spectu sicuru de o complanare paciuitore.

Cumca Franci'a, precum se vede, are idei pa-

cnicice, putem vedé si dintr'unu pasajiu a dñuar.

„Constitutionnel“ care vorbindu intre altele si de

cestiunea belgica dice urmatorele:

„Regimulu francesu aru putea incépe resbelo.

Cine in Europa se indoiesc, ca Franci'a n'aru si

in stare a puria unu resbelu cu prospectu de reesi-

sire? Dară voiesce si cauia ea resbelulu? Nu. Ea

se straduiesce totu-dēun'a a-lu departă, decât ori

e silita prin impregiurări seriose a so dechiară?

Nu, respondu diserintele belgice impreunate cu alte

casuri desbinatore, pentru ca ea totu-dēun'a s'a intre-

pusu a delatură tōte diserintele, ce aru causă neinten-

legeri pre cale paciuitore. Dovedi destule a dela-

tură tōte presupunerile despre intentionile ei iubi-

tore de linisce.“ —

Ce se tenē de Prussi'a, putem afirmă, ca si

ea incepe a pledă pentru pace. Si acela o ve-

demu din procederea, ce o ia, rechiamandu-si tra-

misii revolutiunari din Austri'a pre Werther si din

Itali'a pre Usedom, fabricatoriu notei renomite;

ce planisă perderea Austriei. In locul lui

Usedom s'a transu in Itali'a ca ambasadora cont.

Brassier de St. Simonu.

„Perseveranza“ din Milau serie in privint'a

aces'u a intre altele urmatoriu pasajiu magulitoriu:

Tramiterea cont. Brassier e intru adeverd unu semnu

de amicitia a Prusiei către Itali'a. Acesta a

petrecutu mai multi ani in Turinu, fo amicul si ad-

miratoriul cont. Cavour, si-si atrase inimicita

partidei feudale din Berlinu, care urea forte pre ma-

rele barbatu de statu italiano... .

„Acela denumire e totu odata celu mai bunu

respusu acelor'a, cari ne'ncetau afirma, ca regimulu

italianu sta in relatiuni reci cu cabinetulu din

Berlinu. . . . Déca acela denumire a stricatu so-

cotél'a inimicilor nostri e atâtu mai reu pentru ei,

cu cătu si mai bine pentru regimulu italiano. —

Din Vien'a se serie sub dat. 23 Martiu, ca

consulatulu e. r. din Rusciucu se ridică la con-

silatul generalu, pentru ca acolo e resedint'a unui

governatoru turcescu; din contra consulatulu gene-

ralu din Iassi se schimba intr'unu consulatu. —

Cu privire la Ispania, regimulu, francesu pre

paréza, precum se aude, unu operatu, ce se va in-

parti si celoralte puteri, prin care vrea se docu-

menteze; ca sub impregiurările de satia constituirea

unui regim republicano in Ispania amenintia mai

intâiu tiéra, si in lini'a a dōu'a tōta ordinea Eu-

ropei, cu pericolulu disolutiunii. Deci pîne cesti-

unea acela spre considerarea puterilor la o pro-

cedere solidara in caus'a Spaniei, influintiandu intr'e

directiune positiva otaritoria asupr'a restabilirei re-

gimului spaniolu. —

Din Aten'a astămu scirea, ca ambasadorulu gre-

cescu din Parisu Rangabe, e denumit ambasadoru in

Constantinopole. Relatiunile diplomatice intre Greci'a

si Pôrta s'a inceputu ierasi pre cale oficioasa. —

Calergis secretariulu legatiunei va pleca in 21 Martiu

intr'o missiune speciale la Constantinopole. — Re-

gele s'a reintorsu din calatori'a facuta prin tiéra in

14 l. c. la Aten'a. —

Revista diutaristica:

In „Courier d'orient“ dela 12 Martiu astămu

unu articulu reproodusu din „Sècle“ despre Tran-

silvania. Dupa cum se vede din tecstu

ticului mai înainte să a publicat în *Siecle* o altă corespondință care trăsătășia temă.

Articululu reprobusu de curieriu e urmatorul : „O corespondință inspirată în dilele aceste din urma în *Siecle* a pusu înaintea cetitorilor nostri cestiunea cea mai incureata și pericolosă, pote fi, ce este astăzi în Europa orientale, fertile de probleme infricosante. Ceea ce privesc la Transilvania e putienu cunoscutu la noi, si sia-care cuventu de explicație nu va fi inutilo (de nefolosu) pentru de a explica obiectulu de desbatere, de căci nu de a-i dă să soluționea.

„Populaționile române și au originea de la popore diverse antice, Traci, Celti, Daci și Geti preste cari s'an adausu cuceritorii romani sub Traianu. Coloni'a romana a intiparitua asiā de tare caracte-rulu seu, incătu numele și limb'a și o trage de la dens'a. Acăsta limba este un'a din cele ce se numescu neolatine : ea e aprope înrudita cu cea italiana și provenciale. Români formeză o massa de populațion, carea trebuie sa se apropie de optu milioane de suslete; inse ei suntu despartiti unii de alti de seculi, prin domai deosebite. Grap'a principale, camu la cinci milioane, carea locuiesce regiunea intre lantiul Carpatilor și marea negra, și carea formeză cele doue vechi principate Valachia și Moldav'ia, a cadiatu, pre la finea vîcoului de midilocu, sub suzeranitatea Turciei, și acum de curențu s'a reunuit in unu singuru corpu de statu liberu, legatur'a conservata cu sultanul i lasa o deplina autonomia. Francia a favorisatu faptice cu tota ratiu-nea formarea acestui statu nou de origine înrudita cu noi.

„Cea mai considerabile grupa română, dupa România moldo-valachă, este ceea ce locuiesce in Transilvania și Banatul Temisiorianu și carea este despartita de ceealalta grupa prin Carpatii massivi.

„Mai departe este o populațion română in provincia rusescă Besarabi'a și mică provincia Bucovin'a, ancesata (? R. T. R.) la Galitia (? R. T. R.) inca e populata de români,

„Transilvania a fostu parte ancesata Ungariei, parte unu principatu separatu.

„Corespondint'a română, ce s'a cetețu in *Siecle* reclama neted reuniunea tuturor populaționilor, va se dica, anesiunea Transilvaniei și a restului la statulu română de dincce de Carpati, la România moldovalaca.

„Inso pâna cându români din Moldo-valachia formeză unu corpu de națiune compacta, fără amestecu și suntu numai și numai ei singuri, nu e totu aceea-si și in Transilvania, pentru de a nu vorbi decătu de acestu obiectu capitalu de desbatere; aci suntu celu putienu unu milionu și jumetate de români mestecati cu cinci și sase sute de mil un-guri, fără de a computa coloniele nemtiesci".

Aici spune articululu din *Siecle*, ca trei sute de mii celu putienu de pastori de munti, pote ca intielege pre secui, suntu intre magiari, toti soldati intrepidi in tempu de lipsa (soldats intrepides au besoin), iera restulu formeză, in partea cea mai mare, clasa superioră a populaționei transilvane. Mai departe dice ca nu se pote asemenea Transilvania cu Boem'ia, pentru ca suvenirile de numele cele mari, cum e Ioanu Huss, Ierome, Ziska etc. in Boem'ia suntu slave, precându in Transilvania tradițiunile principatului suntu pre partea minoritat'iei unguresci. Nu voiesce se dica ca români nu arn avé dreptu de a releva suvenirile sele forte vechi : „inse in sine numele eroice din tempu cându Transilvania intrevine cu eclatu in evenimentele Poloniei, Turciei și Austriei, Batori, Rakoczi, Tekeli suntu nume unguresci."

Dupa acestea continua :

„Se intielege, ca intreprinderea ce aru urmă, fortându asemenea minoritate la o anesiune, va pune la spatele minoritat'iei patru milioane și jumetate de magiari din Ungaria, omeni de cei mai energici ce suntu in Europa.

„Dupa marturisirea propria a autorului corespondintiei, mass'a româna din Moldo-Valachi'a e departe de acesta vigore și starea ei morale și politica lasa multu de dorit. Noi credem ca aci este unu poporu bunu și intelligent de natur'a sea; elu a fostu ore-cându unu poporu forte bravu; insa apesarea secularia l'au cufundat (plongé) in o obosela apathica, din carea inca nu a esit u bine. In totu casulu, e de departe că autorul corespondintiei sa ascepte dela România actuale eliberarea romanilor din Transilvania, ci elu pretinde in unu modu

otarită de a-i se dă puterea ce-i lipsesce (României), péntru carea se reclama pentru statul român anesiunea transilvanilor, dupa cum dice elu remasitie cele mai energice.

„Elu face apel la nationile latine, la Francia și Itali'a fără indoieala (a treia soror Spania are destul de a face la ea a casa) pentru a suplini cea ce romanii nu potu face de sine-si ; va se dica, pentru ca trebuie vorbitu chiaru, pentru de a luă Transilvania dela Ungaria.

„Interesulu ce-lu pôrta Francia cätre România nu pote fi trasu la indoieala, si Itali'a profeséza a-cale-si simtieminte pentru acăsta avant-garda neolatina a occidentului. Amendou dorescu din tote puterile de a vedé statulu român consolidandu-se și desvoltându isvóre pentru viitorulu seu; amendou dorescu de asemenea amelioratiunea conditiunii sociale și politice a românilor din Transilvania. Insa este unu punctu esențial de care trebuie tienutu socotela. Francia nu pote fi inimică Ungariei. Francia scie pre bine ca acestu poporu bravu e necesariu in Europa. Cea dintâi bariera contra inimicului Europei, Polonia a cadiutu. Nu se pote că noi sa derimânu pre a dô'a. Ungaria la resarit, Svedia la nordu suntu dône bastiuni, pre cari Francia nu va contribui nici odata sa le surpe. Ori-ce omu politicu, la noi, nu va pute admite alta cale, decătu cea a unei transactiuni amicabile intre unguri și români."

„Acesta e articululu din *Siecle*, care-lu recomandâmu atențunei cetitorilor, că sa vîda cum judeca pres'a dela carea suntemu indreptatii a acceptă celu mai bonu sprigintu noi români. Ne pare reu că nu cunoscem si corespondint'a amintita in articululu, pentru ca atunci si judecat'a nostra asupr'a lui *Siecle* aru si mai libera. — La tota intempiare este unu progresu cându vedem ca cestiu-nile noastre incepă a strabate asiā departe in opiniunea Europei. Detorilo romonilor competenti este de a lumina cea opiniune, inca in unu modu mai norocosu de cum ne testeză articululu de mai susu, ca a succesu corespondintului lui *Siecle*.

„Kolosv. Közl. aduce unu articula intitulat :egalitatea națională din punctu de vedere matematic. Autorulu acestui art. dice : deore ce egalitatea e o notiune matematica, crede ca are dreptu a o ilustră, si cu privire la egalitatea națională, din punctu de vedere matematicu.

Dupa regulile matematice, dice autorulu articulului, fractiunile eterogene suntu neacomodate in lucrările matematice si in resolvarea ecuațiilor, pâna atunci, pâna cându nu se schimba in omogene. Acăsta inca se face deca gasim cu pentru tota fractiunile unu nominator comunu, care sa se pote acomoda la fiesce care fără de ai schimbă valoarea sea originale.

Nationalitat'ile Ungariei suntu fractiuni eterogene. De vîremu se ajungemu la rezultatul egalitat'iei, trebuie se gasim unu nominator comunu, care acomodându-se la tota se nu schimba valoarea nici uneia.

Dupa perceptionea mea nominatorulu comunu aru si : „cive alu patriei;” pentru ca nime nu pote dice, ca nu e cive alu patriei. Daru fiindu in lume multe patrii, adangu spre distincțione „magiară,” deci intregul nominatoru, „cive alu patriei magiară.”

Acăsta inca n'o pote nega nimenea ; căci cine aru nega-o s'arū eschide singuru pre sine din tiéra, unde decurge operatulu acestei mari ecuități matematice. Lângă acăsta nominatiune sta regul'a : a potiori sit denominatio. Si o possesiune de 8 seclii nu se pote schimbă, fără pedepsa de conturbatiune nici dupa procedur'a civilo.

Urmându pâna aici regulile matematice venim la rezultatul acel'a, ca in tiéra ungură, toti cetățenii fără privire la naționalitate său religiune, fia numai credinciosi și morali, — suntu egali unii cu altii. Dara a stator, ca o națiune e egala cu ceta-la, e absurditate si minciuna matematica. Si totusi partid'a estrema a naționalitatilor acăsta o afirma, cându dice, ca ungurii suntu egali cu români, si români egali cu ruseci etc. O resolvare cu totulu absurdă, ce vomu areță intr'unu modu pregnantu prin numeri simpli.

Ecuatiunea cästigata prin omogenitatea fractiunii corespunde egalitat'iei individuali ; monstruositatea ecuațiunii cästigate fără omogenitatea corespunde egalitat'iei naționale. Ecuatiunea din fâiu e posibila si adeverata ; a dou'a e absurditate si ne-

drépta. E adeverat ca dieceriul (*Cipiul'a*) si ea originea din banonot'a de 1000, 100, 50 de fl. etc. si se primește in comerciu de 10 xr. daru n'aru si adeverat a declară dieceriul de egalu cu o bancnota de 1000, 100, 50 xr. de fl.

Estremii dicu : divisio equalis non conturbat fratres. Oare adeverata e assertiunea acăsta in toate inprejurările si corespunde deductiunilor matematice ? Eu credu ca nu. Copii dela o mama, daru dela mai multi tali cu avere deosebita, potu pretinde ei dupa moarte acestor'a, pe bâse'a dreptului o impartire egale ? Eu credu ca nu. Unu imparitoru impartindu averea egalu intre toti, n'aru face dreptu si s'aru putea dice, ca face destulu invadie pre contulu dreptăției.

Intr-o interprindere sociale, aiba căsligă seu perdere, se impartasescu participatori dupa regulile matematice sociale, nu inca dupa regulile ecuațiunilor. Deci nici aici nu se poate aplică imparitatea egale. Nu se poate aplică, pentru ca nu e dreptu, ca proprietariul naționale ce vine in ajutorul statului cu 8,000,000 de parti (indivisi), se capele numai atâtă cästigă, că acel'a (națione), ce contribue numai 800,000 parti (individu). Acăsta aru vatemă egalitatea individuală ; pentru ca acele 8 mil. de indivisi aru primi o parte cu multu mai mica din quota, ce li s'arū veni, decătu cei 800 mil indivisi, de orice fiesce care asemenea a contribuit la prosperarea statului. Pentru aceea e dreptu ca fiecare individu dupa contributiunea sea individuală sa se impartășească de binefacerile statului individualmente. Deci si din acestu punctu de vedere e dreptă egalitatea individuală, daru nu naționale.

La aceste voru respunde romanii din Transilvania, ca ei se invătesc bucurosu numai se nu se unescă Transilvania cu Ungaria.

Daru fără privire la unionea ce s'a efecțuitu pre cale constitutionale unde gasescă secolul, unguri, sasi si celelalte națiuni, garanția individuală, ce le-o oferesc. Trani'a unita cu Ungaria. — Zarandul, Fagarasul si tiéra romană se nu le-o dau. Daru se mergemul iera la cifre. In Trani'a suntu 1,200 000 romani si 800,000 (?) secui, unguri, sasi si alte naționalități, asiā români stau satia cu cele lalte națiuni că 12—8. Acăsta proporțiune arata, ca Trani'a nu se poate numi tiéra romană contr'a voie a 8 sute mii de alte națiuni ; ca nu se poate da garantia destola acestora pentru egalitatea loru individuală. Dara acăsta o asigura unirea Tranniei cu Ungaria, pentru ca in ambe tieri, naționalitățile suntu in proporțiune egale cu magiarii, ba proporțiunea acăsta le-aru si mai favorable, fiindu unguri dupa assertiunea romanilor numai 5 mil. Proporțiunea acăsta egale garantează egalitatea individuală ; pentru ca de căte ori magiarii voru vrea sa se depare de pre calea egalitat'iei individuală, celelalte națiuni i potu opri tienendu isolata, ce inca in Trannia deosebita fiindu nu se poate fatia cu români.

Mai in urma dice corespondintele, ca in tiéra acestei e amestecarea limbilor din Babilon si de orice vorbim că sa ne pricepem, pentru aceea intr-o tiéra constitutiunale trebuie sa se vorbește limb'a care o intielegu toti (care e aceea ? R.), in acăsta sa se aduca legile si otaririle si limb'a majoritat'iei dietei se fia limb'a oficioasa.

Pagina de tempu si pentru autorulu articulului si pentru noi ca ne ocupâmu cu estragerea lui. Inca că sa vedem, si români si unguri, ca la ce aberatiuni deosebiti inibirea de sine, ne-am luat ostensibila de a insră acăsta incercare de a demonstra ce era dejă demultu demonstrat. Autorulu trebuia sa bage de séma, ca punctul de vedere matematic e periculosu pentru demonstratiunea lui, căci de căci face elu proporțiuni, potu veni si altii la ide'a proporțiunilor, căci matematica te duce la permutațiuni infinite.

In tipulu acăsta nu ajungemu la tienta, de căci umbra cine-va sa se insiele pre sine, cugetându ca va seduce si pre altii. In politica nu merge cu matematica marimiloru imaginari, ci cu reale si pretensiunile egalei indreptatiri nu se potu momi cu rebusuri matematice. Trebuie cautatul actele naționalitatilor, cari voru sa fia cetățenii, inca cetățenii liberi, cu drepturi egale si apoi trebuie sociotiti ; căci alțimprea voru cugetă omenei, ca cestiuile cele mai seriose se iau in bataia de jocu.

Resultatul alegerilor de ablegati die-tali in Ungaria si Banatu.

1	Cerc. Halmagiu	alese pre Sig. Borlea.
2	" Bradului	Dr. Ios. Hodosiu.
3	" Beiusului	Dem. Ioanescu.
4	" Ceic'a ung.	Ales. Romanu.
5	" Buteniloru	Sig. Popoviciu.
6	" Siriei	Ant. Mocioni.
7	" Radnei	Lazaru Ioanescu.
8	" Sasc'a	Vinc. Babesiu.
9	" Morevitiei	Georgiu Mocioni.
10	" Chisineului	Miron Romanu.
11	" Zorlentilui	Aloisiu Vladu.
12	" Fagetului	Aureliu Maniu.
13	" Bocsia	Georgiu Ioanoviciu.

Totu pre atâtea suntu cercurile romanești din Bihari, Aradu, Temisiu și Carasiu cari au trecutu in stapanirea candidatilor unguresci, prin urmare suntu perdue cu totulu pentru caușa noastră de națiunalitate și de usiorarea dărilor.

In Bihari le-amu perduțu pentru ca corifeii intelectintei naționale de acolo au trecutu pre nesentite in castrele strelilor, de aceea s'au ferit u a conchiamá — că si de alta data — adunantie naționali pentru a se intielege de tempuriu. Intelectint'a totu a acceptat dura corifei, si acceptă pâna sosi d'u de alegere care ii găsi nepregatiti, adeca fără de candidati naționali. Astfelui o dederă de golu.

In Aradu nu s'au perduțu, dura s'au renunțiat la aceste cercuri in urmarea tristului pactu eu deakstii.

In Temisiu și Carasiu lucrara intrigele si bani contrarilor, căror' romanii cadiu victimă.

Preste totu, resultatul nu e pre imbucuratori, dura neci ne pote descuragiā daca societatu cătu de mari si multe au fostu si suntu medilōcele stepânitorilor ce le aplica in contr'a noastră. Pre cându intelectint'a noastră este anca putena la numeru, strainii aveau de unde se trimita si aginti si bani cu multimea priu cercurile nostru apoi : neci Hercules contra plures. Peste acestea, multe cercuri depindu de la fostii domni de pamantu toti ungu.

Mai acceptâmu sciri despre rezultate bune din Torontal si din Cetatea de pêtra.

(Estr. dupa "Albin'a".)

A gribiciu, 10 Martiu 1869 st. v.

In 3 Martiu a. c. a reposotu So fi a Vasiliu Aronu nasc. D orc'a in florea etatei sele, lasendu spre mare greutate si jele a sociului ei Vasilie Aronu, invetiatoriu gr. res., trei fii : Valeriu, Octavianu si Nicolae.

Momentul acestei reposite afara de nume-roșe rudenii, afara de multi cunoscuti si consateni, l'a udatu cu lacrimi serbinti cu deosebire fratele repositei, on. D. Ioane Dorca, Directorul scolelor capitali din Satulungu ; a versatu acestu on. domnu lacrimi serbinti mai alesu privindu la sta-rea remasului sociu a repositei si invetiatoriul scoliei gr. or. din locu, privindu si la maruntieii, fara mama remasii fil ai repositei.

Aceste priviri a datu on. d. Ioane Dorca ansa, de a intrebă si a se interesă mai de parte de sta-re si ajutorirea invetiatorului, precum si a copiilor scolari lipsiti de mijloci si asiā astăndu ne-cessitatea, de a mijloci vre-unu ajutoriu, cătu pen-tru invetiatoriu, atâtu pentru tinerimea scolare lip-sita de mijloci, din marinimositatea si generositatea sea a facutu on. D. Ioane Dorca dôue donatiuni prin unu instrumentu de donatiune.

Prim'a donatiune, ce pôta caracteru de fundațiune, sta din 10 fl. v. a., care suma dupa do-rint'a donatorului are a se capitaliză in totu anulu, adaugendu-i-se procentele. Dupa o suta de ani din d'u de donatiunei sa se bucre invetiatoriul rom. gr. res. din locu de procentele curente a capita-lului crescutu pâna atunci.

A dô'a donatiune sta din o via, din a cărei a venit u curat u anualu sa se cumpere tineriloru ro-mâni din Agribiciu, cari suntu lipsiti de mijloci, cărti si alte requisite scolare.

Punctele si condițiunile, sub care generosulu domnu Ioane Dorca a bine voit u face aceste donatiuni suntu conținute mai in detailu in mai susu numitulu instrumentu de donatiune.

Acestu exemplu frumosu preste putienu tempu la urmarit partea cea mai mare a poporului ro-manu din Agribiciu ; căci insufletit u pasiulu din

partea on. D. directoru Ioane Dorca si petrușu prin o cuventare despre scola si folosulu ei, tienuta in biseric'a gr. res. din Agribiciu, s'au adunat u multime mare dupa amédi in numit'a biserică si cu mare insufletire si bucuria s'a dechiarat u fîgat'a a contribuția fia-care dupa putinti'a sea spre ajun-gerea scopoului initialu prin on. D. directoru Dorca. Unii dintre contribuenti si inhibitori de inaintarea scolei s'au obligat u respunde căte o sumulitua anuale pe vietia, iera altii si partea cea mai mare ajutoréza scopulu mentionat u partea prin naturale partea prin bani odata pentru totu-déun'a. —

Dupa ce s'au finit subscrizerile sprinjitorilor binelui acestui particularu si comunu, s'a incheiatu protocolulu, luat u 10 Martiu a. c. in biseric'a gr. res. de aici, si s'au subscrissu si intarit u din partea comitetului bisericescu a acelei-a si bisericu.

Cu ce placere si bucuria a primitu romanii nostri sprinjirea, marinimositatea on. D. Ioane Dorca, se vede, precum arata si protocolulu men-tionat u mai indetailu, si din acea impregiurare, ca : "sa traiésca domnula nostru Ioann" nu mai aveau incetare, si ca din multe guri puteai audi : dée bu-nulu Ddieu, că acesta intreprindere a D. Ioane Dorca se fia incoronata cu roduri insulite. —

Romania.

Adunarea Societății Transilvania

PROCESU-VERBALE.

Siedint'a II, Februaru 9 1869, la una ora dupa amédi. In localulu societății de arme etc.

(Capetu din nr. 20).

Presedint'a dlo A. Papu Ilarianu.

I. D. Secretariu Demetriade da cetepe procesului verbale alu siedintiei trecute.

Se primesce.

II. D. Timolenu, raportorele comisiiunei insarcinata cu verificarea socoteleloru societăției, da cetepe raportului comisiiunei, prin care se constată ca darea de séma a comitatului si a casieriei si tôte lucrările comitatului suntu in cea mai perfecta regula.

Neluându nimenea cuventulu, se punu la votu conclossenile raportului, si se primesce in unanimitate, intre cele mai vii aplause.

III. D. presedint'e aduce la cuvintia adunării donatiunea ce onorabilulu d. N. Opranu din Craiov'a face societăției Transilvania, in suma de 500 galbeni a se respunde in cursu de diece ani, căte 50 galbeni pe fia-care anu.

Se da lectura actului de donatione intarit u în tôte form'a de cătra tribunalulu Dolju.

Se da lectura scrisoarei dlo N. Opranu din 24 Ianuariu corentu, adresata presedintelui societăției.

Ambel'e aceste acte se ascultă intre cele mai vii aplause.

Dupa care, d. presedint'e continua discendu ca famili'a Opranu s'a distinsu totu-déun'a in Romania de preste Oltu ; parintele dlu Opranu era unul din acei români, cari luplara pentru isgonirea limbii grecese din biseric'a romana ; pre d. N. Opranu a avutu sercirea de a-lu cunoscse de suntu acum aproape 20 de ani, atunci dlu presedint'e voia se scota la lumina istor'a românilor din Daci'a superioro ; acesta opera inca nu era sa véda lumina fara ajutoriul dlu Opranu, care de abia cunoșcendu pre autore, se prenumera la unu numeru insemnat u de exemplarie din opera inca nepublicata, astfelui incătu din sum'a respunsa, anticipandu-o, putu sa se publice opera intréga, d. Opranu vine acum a ne oferi donatiunea ale cărei ale se cetira. (aplause prelungite)

Punendu-se la votu acceptatiunea acestei donatiuni, adunarea o acceptă cu recunoscintia in unanimitate.

D. presedint'e propune de a se proclama d. N. Opranu, pentru acesta fapta atâtu de națională, de bine-facatoriu alu societăției.

D. Lazarescu propune si de presedinte de onore.

Se observa insa ca titlulu de presedinte de onore s'a datu la mai multi insi ; iera titlulu distinctivu de bine-facatoriu alu societăției nu-lu are inca nimenea in societate si nimenea nu-lu merita mai multu decât d. N. Opranu.

Se pune la votu titlulu de bine-facatoriu alu societăției si membru alu adunării, si se primesce in unanimitate si intre cele mai frenetic aplause.

IV. Se da lectura demissiunei dlu P. I. Cer-natescu, vice-presedinte alu societăției, care, es-

primendo profund'a sea recunoscintia pentru alega-re distinsa cu care l'a onoratu adunarea in sesiunea precedinte, se roga că adunarea, luându in consideratiune ca-i lipsesc tempulu de a se ocupa intr'unu modu constantu cu lucrările societăției, se bine-voiesca a-i acceptă demissiunea ce o da cu o via parere de reu.

De asemenea se da lectur'a demissiunei dlu Doctore I. T. Chetianu, membru alu comitetului, care, stramutându-se la Iassi, nu poate lua parte la lucrările comitetului.

Dlu presedint'e deci propune alegerea unui vice-presedinte alu societăției si a unui membru alu comitetului.

Siedint'a se suspende pentru cinci minute.

La redeschiderea siedintiei, se procede la alegeră prin votu secretu.

Resultatul votului este urmatorul :

D. G. Chitu vice-presedinte cu 31 voturi din 32 (vii aplause) alu 32-lea votantu n'a pro-pusu vice-presedinte.

D. Stoianu membru alu comitetului cu 18 voturi din 32. Cele-lalte voturi s'a impartit u intre dd. Demetriade, Stravolc'a etc.

D. Chitu se proclama de vice-presedinte si d. Stoianu de membru alu comitetului in aplause.

D. I. Stoianu, care era presentu multiamecese adunăre pentru onoreea ce i-a facut u acesta alegere, si promite ca-si va da tôte silint'a de a se areta demnu de increderea ce a pus'o in trensulu.

V. D. Pompiliu declama o poesia intre cele mai vii aplause.

VI. Ne mai fiindu nimic'a la ordinea dilei, siedint'a se radica la 3 ore din dì, remanendu că acestu procesu-verbale să se verifice de comitetul societăției.

Datu in Bucuresei, in sal'a societății de arme.

Presedinte : A. Papu Ilarianu.

Secretarii : P. G. Cetatienu, Demetriade. (Romanul.)

Varietati.

** Alegeri in districtulu Fagarasului. Despre aceste cetepe unu telegramu in "Hr. Ztg." de ieri de urmatorul cu-prinsu :

Fagarasiu, 27 Martiu. Vicariul Antonelli si advacatul Benedek se aleseră deputati. Alegerea celui din urma a fostu fără miscata si a durat 3 dle. Contracandidatulu seu a fostu Georgiu Baritiu. Publicatiunea rezultatului alegerei s'a denegat.

* Din unu telegramu de la Nasendu ce ne sosi joi dupa spedareea soiei nostre astămu, ca Nasandeni nu au alesu dându comisiiunilor dechirări motivate. Cu tôte aceste din telegrama se ve-de mai departe ca in unu cercu s'a alesu Sigismund Popu si in altulu Alecsiu Hoszu. Telegramul indica pre scurtu si cum a fostu alegerea. Noi, de-si scimus ca telegramul se va tipari in form'a si natur'a lui in alte dñuarie române, nu reproducem indignatiunea expresa, in tôte form'a ei, pentru ca lucrurile se potu schimbă, si Nasandeni insisi potu vedé, ca nu jace reulu in alegerea de deputati. Atunci voru judecă mai cu sânge rece, deca au făcutu bine respingându alegerele, său eră mai bine sa fia alesu si apoi sa faca mai departe ce aru si cugetat ca cere interesulu causei naționali, de care suntu zelosi.

** "Albin'a" nr. 28 aduce urmatorul tele-gramu :

Lugosiu, 20 Martiu 2 ore.

Dupa o durata de siése ore a alegerei, pre-siedintele comisiiunei electorale carele insusi se tienie de partit a lui Szende, desfacu comisiiunea electorale numai cu propri'a putere a lui si in contr'a legei. Caus'a desfacerei dise a si : cumca no-tarii comisiiunei nu mai voia sa-si continue func-tiunea loru. Noi credem in caus'a faptica căci candidatulu național Alessandru Mocioni a cape-tat 302 de voturi, pre cîndu Szende candidatulu governului capetașe numai 62 de voturi. Dupa suspinderea alegerei, alegatorii lui Mocioni pre-cându se intorceau cătra casa foră atacati de par-tisanii lui Szende. Dôue flamuri naționale se sfar-ticara. Atacatii nu fura operati de milita ce a intrevenit.

** Dela Blasius ni vine scirea cu data 22 Martiu a. c. ca Ilustritatea Sea Metropolitul gr.

cat. Ioana Vanciea în septamâna venitória va sosi acolo.

** Ministrul Gorove și-a datu demisinea însă nu a fostu prima de consiliul ministrilor.

** Procedură cea nouă civilă intra în valoare cu 1. Iuniu a. c.

** Bézsörményi fostu redactoru de la Magyar Ujság, carele era arrestat pentru publicarea epistolelor lui Kossuth a murit in arest. Îmmormantarea a fostu alături in tacere. Era temere de o demonstrație, ce însă nu s'a întemplat.

** Curiositate. Dupa „Hazánk“ sfârșitul ca o foia deákista a scrisu acum de curendu urmatorele: Aleșandru Romanu, vediindu in tempul din urma trecutului celu său de succesu alu oposiționării și alu agitării pentru naționalități, s'au declarat prefația, ca se alatura in tota privința la starea prezenta și a intratu in scăla politica a dreptei (deákistilor). — Responderea o lasămu foilor amintite.

** Mauritiu Iokai a căstigat in Pest'a majoritatea la alegerea de deputati contra lui Gorove ministrului de comerț.

** Alegerile, după scările ce ni le aducu diuariele pestane de joi, erau asiatic deákistii aveau 185 și oposiționea 155 de deputati.

** Senatul imperial a respinsu legea pentru înarmarea gălăgăilor.

** Un telegram din Bucuresci de dîn 20 Martiu anuncia, ca in consonantia cu legea, după care oficierii gardei naționale suntu de a se schimbă totu la trei ani, s'au depusu toti oficierii mai înalți ai gardei naționale din Bucuresci și Ploiești, și unu decretu a Principelui denumesce cinci comandanți de legiune, unspredece de bataliune și siepte-dieci și patru de companie. —

** Într-o notitie scurtă amintirănu de unele, cum se tratează romanii prin foile straine, sprinținute chiar de publico romanescu. Acum suntemu in poziție de a reproduce dreptu dovedă toastul lui bar. Eder, tradusu din „Osten“, unde a este in origine, de unu corespondinte din Pest'a, care scrie corespondințe particularie „Romanului“, despre tote cele ce ieu in jurnalele din Pest'a și Vien'a in limb'a nemțiesca și ungurăsca. Eata toastul:

„Cea mai poporată și mai înaintata comună bisericăsca a israelitilor magiari me onoră ieri cu invitarea la acestu banchetu serboresc. Cându in anu trecutu luasem, eu tota energi'a in aperare caușa evreilor din Principatele-Dunarene fața cu guvernul de acolo, amu lucrato in numele pré grădiosului nostru domnului Imperator și Rege și in numerole celor doi mari barbali de statu, cari au inceputu oper'a regenerării Austriei și Ungariei pre basele libertăției adeverate Eu din parte-mi. mi-amu implitu o datoria umanitară. Si persecuțarea evreilor a incetatu, evrei isgoniti s'au reintorsu pre la casele loru. Aceast'a fu la tota intențarea unu bonu rezultat. Eu insa a-siu rețacea o parte a adeverului, cându mi-asă dă numai mie acelu rezultat. Partea cea mai mare a rezultatului a fostu oper'a domniei-văstre. In energi'a sprinținire a d-văstre astăzi ajutoriu putințacei, cari se facura aperatori causei coreligionarilor d-văstra.

„La cea dintâtă scire despre persecutarea evreilor in Principatele-Dunarene amu disu Ministrului Presedinte. Brateanu: Principatele-Dunarene suntu într'o stare de transiție, cei vechi au incetat de a mai fi, iera cei noi inca nu suntu consolidati. Gubernul trebuie sa lupte cu multe greutăți cu puteri unite, elu se incurcă într'o luptă ne-eugetata cu o putere mare, adeca cu evreimea întrăga! Resultatul acestei lupte nu poate se fia indoiosu. In cestiuni particularie se poate că evrei se nu fia uniti intre sine; insa acolo, unde-i ameninția vre-unu pericol comunu, ei lupta cu puteri unite. Aceste puteri unite, acestu simtio viu de concordia, a sustinutu in decursulu seculilor religiunea loru străvechia și le-a asiguratu poziția chiaru și in tempuri triste, pâna ce in fine in stături singurative au invinsu ide'a tempului, care nu conosce diferinția de stare și religiune. In Austria și Ungaria evrei se bucura de beneficiile ideilor noile, in Principatele-Dunarene insa nu; cu tote aceste putemu speră cu sicuranta și putem crede in puterea cea neprescriptibile a drept-

tului, care de-si astăzi este calcatu, totusi la urma unui triumfă. Se credem si se speră ca Carpații orientali nu voru mai forma hotarele libertăției adeverate, si ca si pentru coreligionarii d-văstre de preste munti se va areta in curendu aurora unui viitor mai bunu și mai ferice (aplause sgomotose). Radicul pașarulu pentru comună israelita pestana și pentru egal'a indreptătire a evreilor din Principatele-Dunarene“ (aplause).

** (Meteorologicu.) Pre la noi tempulu pasărilor calendarului nou era cam iernaticu. Ventul si frigul si patina neaua a fostu cari se au schimbatu in dîtele de înaintea pasărilor. Frigul durăza inca ince pelerin și seninu de eri incocă. — Pasile noastre, cari cadu cu cinci septamâni mai târziu voru ave de sigură alta fisionomia.

** (Banchetul). Cetățu in „Hr. Zt.“ despre unu banchetu din Brasovu datu in onorea deputatului alesu Waechter in edificiul datatorilor la Semnu, la care a participat preste 300 persoane din cetate și giură.

Tota inteligenția sasăescă din Brasovu si comunele învecinate a fostu reprezentata. Sală a fostu forte frumosu decorata. Iluminatuna edificiului și a elcului învecinat n'a lipsit. Deputatul Waechter s'u salutat la intrarea sea in sala cu strigări entuziasme. Toaste infocate erau la ordinea dilei. Celu dintâtălu ridică judele districtual C. Schnell pentru sanatatea lui Waechter. Iera senat. Waechter respondiendu-i intretiesu in vorbire si credința seu politică. Alte toaste sunara spre sanatatea lui Deak, a ministerului ung. a comitelui național etc. La banchetul acesta s'a ingropat cum dice corespondințele discordia intre sasi batrâni și tineri.

Inteligința română din Brasovu inca a fostu reprezentata la acestu banchetu. Toastele lui S. Rusu, adv. Puscariu și Strevoiu fura aplaudate; iera vorbirea prof. Lengheru, care din punctu de vedere naționale desvoltă cauzele obținerei românilor dela alegeri su adeseori intrerupta prin esprezivii contradicțiori. Waechter i response replicandu pre fântă aplaște afirmător. Horváth din treiscaune toastă pentru libertate, egalitate si fraternitate. Alte toaste din mai multe parti contribuia asemenea la radicarea festivității. Cetățenii din Brasovu vechi presentara lui Wächter unu buchetu grandiosu de flori. Dupa mediul noptiei se desparti adunarea ducendu cu sine suveniri placute.

** Din Bucuresci astăzi după diuarie, ca prin unu ordinu de dîn alu Principelui, suboficerilor și soldatilor esiti din servitul li se da facultatea de a putea face pretensiuni la posturi civile amesuratul cu calificatiunei loru.

** (Holția). La tergul de vite mai din urma de aici — și numeră unu orlatianu banii cei primi pentru o ieșire, ce o venduse, cându deodată dedu preste elu unu omu cu unu tipu pregnant oriental și dise cu o mină imposantă de amplioatută către orlatianu, sa alba de grigia, se examineze bancnotele, de ore-ce s'au schimbatu multe bancnote false in acelui tergu de vite. Bietul orlatianu sprijinu i dedu banii ca sa se convingă despre falsitatea său nefalsitatea banilor sei și salta de bucuria, cându bunul censore i rededă banii cu observarea, ca nu sunu falsi; dara cu atâtua mai mare, su disperarea, cându in decursulu numerărei observă ca i lipsescu 42 fl. v. a. Alergă in cancelari'a tergului de vite, că sa caute pre pseudo-amplioatul carele, firescă nu era nicăi. Tramisera indată politia după elu, insa hotiul dispărse. — Joia trecută venindu orlatianul la cetate într'o afacere a sea se întâlnesc cu pretinul său cunoscut din Ianuarie; nici unu nici două, lu apuca de guleru și-l trăie la polizia. Aci se descopere ca presentatul este unu vagabund. Elu, ce e dreptu ca negă barbatesce, ba chiaru se și jură ca nici n'a fostu in Sabiu pre vremea tergului de vite; insa fiindu ca nu-si aducea aminte, ca unde a fostu pre tempulu acela i se dedă deocamdată unu cabinetu gratisu, că sa-si reculega memoria, ce se parea ca a slabit. (Hr. Zt.)

** Despre o etate foarte mare și se scrie urmatorele:

Amu cestitu si într'altele foi, precum si in organulu „Telegrafului Român“, despre oameni înaintati in etate, cugetu asiatică dăra a face publicului ceterioru unu servitul comunicându o asemenea etate a unui plugariu, cu numele Atanasie Popu, din

parochia Mari și Iu, care se mulă la eternitate in 26. Februarie a. c. pre lângă unu train de totu simplu, — in etate de 126 de ani. Elu in tota viața s'a mentionata n'au fostu nici de doue ori morbosu ci totu-deun'a vialu, (vesel), ba si mai insinute de a se mută la cele vecinice ca doue septamâni au jucatul ca multi junii, — dantula dela mâna. Bolnavu nu au fostu sa nu păta mână și bea nu mai doue dile. In vîră trecuta au cosit cu Teiorulu seu Simeonu. —

N'au fostu omu mare, ci numai de statoru mijlociu, — insa au fostu sârbe peptosu.

250,000 marce castigulu capitalu!

Cea mai nouă loterie mare de premii

constituită și garantată de

Cetatea libera Hamburg

22,400 de sorti libere de castig in suma de

Trei milioane 205,000 marce

se realizează in putine luni sub decurgerea tragediei. Intre acestea se află castiguri mari de marce 250,000, 150,000, 100,000, 50,000, 30,000, 25,000, 20,000, 15,000, 12,000, 10,000, 8000, 6000, 5000, 4000, 3000, 105 de ori 2000, 156 de ori 1000, 206 de ori 500, 300, 200 etc.

Acăstă loterie mare de capitale e foarte interesantă constituită, ea oferă participatorilor cele mai mari avantajuri și cea mai bună garantie in tota privință.

In 14 Aprilie st. n. 1868 e tragerea cea mai de aproape a castigurilor.

1 losu de statu întrăgu in originalu costa fl. 3 1/2 v. a. 1 jumătate său 2/4 dîn fl. 1 75 xr. v. a.

Tote comisiunile lângă care e alaturata taxă a amintita in val. aust. te împlinim cu cea mai mare promptitudine, alaturând planurile recerute si dăm gratisori ce deslustre. Dupa tragere primesc fra-căre participatorii sări provocare. Iștă o să fie ciosă, castiguri mai mici se voru solvi cu săpăna acum prin agentiele noastre in totă piatile austriace.

Adresele suntu de a se indrepta cătu mai curându directe către

S. Steindecker et. Comp.

Comerțul de banca și cambiale in Hamburg.

In interesul acelor persoane cari participă bucurosu la loteria solide de bani, tragerei este deosebită atenție asupră Anonei Dlei S. Stein-decker et Comp. in Hamburg. Casă acăstă a solvit nu de multu ierăsi cele mai mari castiguri și e cunoscută ca fia-cine e servită promptu, reelu și discretu.

(40—2) **EDICTU.**

George G. Cheru din Brasovu, — carele de 4 ani și mai bine a parasit cu necredință prolegiul său socia Maria nascuta Teodoru Canderu totu din Brasovu, și pribegiesc in lume fără de a se sci locul unde se află, — este prin acăstă citatul că in terminu de unu anu și o dîlă data de mai josu sa se presentedie înaintea subscrisului foru matrimoniale, căci la din contra, și in absență lui se va perpetră și decide — in sensul S. S. Canone ale bisericei noastre gr. res. — cererea de divorțiu total a socii sele.

Brasovu, 5 Martiu 1869.

Forul matrimoniale gr. res. alu tract. protopopescu I alu Brasovului.

Losi și Baracu, Protopopu.

Pasiune
pentru 1—2000 de ori de acum pâna la Sântul-Georgiu se află la Thiuriu in „Nagy-végyiu“. Informație mai de aproape dă Canonul Michali in Blasius, și Axentie Severu in Cricău.

33—5

Bursa de Viena.
Din 12/24 Martiu 1869.

Metalicele 5%	62 90	Act. de creditu 304 90
Imprumut. nat. 5%	71 30	Argintulu 123 35
Actuale de banca	726	Galbinulu 5 92